

אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר אמר רבי ינאי: מגררין מנעל חדש, אבל לא ישן משום שממחקו.

ומבררין: במה מגררו למנעל חדש? קמא-ב

אמר רבי אבהו: בגב סכין ולא בחודו, ומנעל ישן אסור לגרו או אפילו בגב סכין.

אמר ליה ההוא סבא: (176) סמי דידך [מחוק את משנתך] מקמי [מפני] הא דתני רבי חייא (177):

א. אין מגררין לא מנעל חדש ולא מנעל ישן (178).

ב. ואסור למשוח מנעל בשמן (179) מפני

במים (174), חכמים החמירו שלא לשפשף בגד, אף בלי מים, משום שנראה כמלבן, אמנם כשמשפשף מבפנים התירו כי אין זה נראה כמלבן.

מיתביה: טיט שעל גבי מנעלו — מגררו בגב סכין ולא בחודו מפני שהוא מקלף את העור והוי ממחק, וטיט שעל בגדו — מגררו בצפורן וכל שכן בגב סכין (175), ובלבד שלא יכסכם.

ומקשינן: מאי לאו [האם לא משמע] שלא יכסכם כלל.

ומשינן: לא. שלא יכסכם מבחוץ, אלא מבפנים, ולגרר בצפורן מותר אפילו מבחוץ.

הוא בטיט לח בלבד. ועין עוד בהערה 178.

174. כך כתב רש"י.

ובפרק חבית [קמ"ז א] אמר רב הונא: המנער טליתו בשבת — חייב חטאת. ומפרש רש"י, שמנער אותה מהעפר, והוא חייב חטאת מפני שזהו ליבונה, דברי רש"י שם סותרים את דבריו כאן והעיר על כך רע"א בגליון הש"ס.

175. הרא"ש [סי' י"ד] והטור [סי' ש"ב] כתבו שמותר לגרד את הבגד אף בסכין.

וכתב הגר"א בביאורו על השלחן ערוך, שהם מפרשים "מגררו בצפורן" וכל שכן בגב סכין. וכן הוסיף הגר"א בהגהותיו על הגמרא. הבית יוסף הסתפק אם מותר לגרר בגד בחודה של סכין. ועיין מגן אברהם [ש"ב ס"ק י"ד].

176. תוספות בחולין [ר' א' ד"ה אשכחיה] אומרים, שיש מפרשים שכל מקום שכתוב "הוא סבא" הכונה היא לאליהו הנביא, תוספות הקשו על דיעה זו.

177. בספר שבת של מי מבאר, שההוא סבא לא הקשה קושיא מהברייתא של רבי חייא על רבי ינאי ורבי אבהו, מפני שהברייתא דלעיל שאומרת שמגררים מנעל בגב סכין — מסייעת להם.

178. לדעת הכל בו, אין איסור לגרר אלא בטיט יבש אבל בטיט לח מותר.

וכתב הבית יוסף [ש"ב ד"ה וכתוב בכל בו] שלדעת רבינו פרץ כל מה שהתירו בבגד הוא רק בטיט לח אבל ביבש אסור משום טוחן, ולפי זה מה שאסרו במנעל הוא בטיט לח.

והביאור הלכה [ש"ב ס"ח ד"ה אין מגרדין] כתב, שאף שרבינו פרץ חולק על הכל בו, אפשר שרוב הפוסקים שלא נקטו כדעת רבינו פרץ סוברים כהכל בו, ואין לדחות את דבריו לגמרי מהלכה.

179. לדעת הרמב"ם אין איסור אלא במנעל חדש. [פכ"ג מהלכות שבת ה"י] וכן פסק הרמ"א [שכ"ז ס"ד].

ועיין משנה ברורה ס"י שכ"ז ס"ק י"ב.